

V ponedeljek, 3. novembra bomo imeli širše posvetovanje z vsemi obrtniki ter predstavniki gostinskih in trgovinskih obratov. Pogovoriti se moramo predvsem o kalkulacijah in seveda tudi o cenah obrtnih in drugih uslužnostnih storitev.

Tako nam je povedal predsednik tržiške občine tovariš Lovro Cerar, ko smo ga pobarali o cenah in ukrepih njihovih organov. Ze na seji ObLO so razpravljali o cenah. Pooblastili so Svet za blagovni promet, da ukrene vse, kar bi bilo potrebno, da bi se cene

ne spreminjale. Bistvenih podražitev oziroma sprememb niso opazili. V marsikaterem primeru kaže postaviti kalkulacije obrtnih dejavnosti na realnejšo osnovo. To pa upajo da bodo

CENE IN OBLO

dosegli na omenjenem posvetovanju. Pri ObLO v Kranju pa so povedali, da je njihov Svet za blagovni promet te dni sprejel sklep o najvišjih cenah za meso in mesne izdelke. Določili so tudi najvišje cene za koruzno moko,

zdrob, ječmen in oves. Hkrati so določili najvišje dovoljene stroške v trgovinah s sadjem in zelenjavo. Gre predvsem za zaščito cen tistim artiklom, ki niso zajeti v dogovorjene cene, na primer za krompir, jabolka, čebulo itd.

Skratka, največja skrb je posvečena onim izdelkom oziroma pridelkom, ki so glavni in neobhodni za življenje. Pomembnih podražitev tudi v Kranju niso zabeležili.

K. M.

Z ŽALNE KOMEMORACIJE V BEGUNJAH
Kljub dežju je mnogo ljudi počastilo spomin zverinsko pobitih talcev

GLAS GORENJSKE

GLASILO SOCIALISTIČNE ZVEZE DELOVNIH LJUDI ZA GORENJSKO

LETO XI., ŠT. 85 — CENA DIN 10.—

KRANJ, 3. NOVEMBRA 1958

Kaj so ugotovila posvetovanja obrtnikov po občinah?

Za hitrejši razvoj obrti

Čemu razlike v cenah obrtniških izdelkov in storitev?

Posvetovanja s predstavniki obrtnih gospodarskih organizacij in obrtniki, ki so bila že v večini občin, so pokazala, da med obrtništvom ni teženj po zviševanju cen. Dostava cenikov občinskim ljudskim odborom ter stalna kontrola pristojnih organov, predvsem pa nadzorovanje potrošnikov samih, bo onemogočila povečanje cen tudi v prihodnje. Dokončno so urejene tudi cene kruha, ki so jih morali znižati. Občinski ljudski odbori bodo maksimirali tudi cene mesa, kolikor to že niso storili.

Iz podatkov o cenah lahko ugotovimo velike razlike v cenah obrtniških izdelkov in storitev med posameznimi kraji. Tako velja n. pr. delo moške obleke od 2.000 do 5.000 dinarjev, čeprav ni v kvaliteti izdelka bistvene razlike; striženje las stane na Jesenicah že dalj časa 70 dinarjev, v večini drugih krajev pa 60 dinarjev. Razlike so tudi pri drugih storitvah in izdelkih. Zato bo posebno zanimiva analiza predloženih cenikov. Glavni problemi so podatki o cenah in kalkulacijah pri zasebnih obrtnikih. Dejansko obstoja potreba po predpisu ali navodilu pristojnih organov, ki bi določali način oblikovanja cen oziroma sestave kalkulacije. Na ta problem je opozorila prav sedanja akcija predlaganja cen. Občinski ljudski odbor Kranj se

je odločil, da bo sestanke z obrtniki organiziral potem, ko bo pregledal cenike in kalkulacije. To bo pripomoglo k odpravi raznih nejasnosti v pogledu oblikovanja cen.

Zaradi individualnega značaja obrtniških izdelkov in storitev je normiranje dela, posebno v storitveni obrti, bolj redko; zato je tudi kontrola zaslužka v obrtništvu otežkočena. Še vedno je najbolj učinkovito sredstvo za zniževanje cen v obrtništvu konkurenca, ki pa se zaradi pomanjkanja obrtniških kapacitet, žal, ne more uveljaviti.

Znano je, da je delitev dohodka, zlasti še plačevanje družbenih obveznosti v pavšalnem znesku zelo neugodna za družbeni sektor obrti. Delavnice, katerim so družbene obveznosti

predpisane v pavšalnem znesku, niso ničesar pridobile s spremembo Zakona o prispevku iz dohodka, ki gospodarskim organizacijam, ki nimajo obveznosti predpisane v pavšalnem znesku, omogoča ustvaritev večjih sredstev za povečanje plač delavcev. Pavšalirane obrtne delavnice bodo morale povečati plače v breme lastnih sredstev, ki bi jih sicer nujno potrebovale za izboljšanje svoje dejavnosti. Občinski ljudski odbori, ki morajo imeti še poseben interes za razvoj družbene obrti, bodo morali pomagati tem podjetjem, če bo potrebno tudi z znižanjem pavšalnih obveznosti in osnov proračunskega prispevka.

Razprave na sestankih so pokazale tudi nekatere druge probleme, obrti, ki v današnjih pogojih ne more uspešno zadovoljevati potreb potrošnikov.

Glavni problem, ki lahko v naslednjih letih še posebno neugodno vpliva na stanje obrti, je upadanje števila vajencev. Lani je število vajencev padlo za več kot 100, letos pa bo padec verjetno še večji. Temu je krivo dejstvo, da primanjkuje mladine, ki bi se hotela izučiti obrti.

Sklep o načelih in smernicah za razvoj obrti, ki ga je sprejel OLO Kranj, je pripomogel k zajezitvi upadanja obrtniških kapacitet. Do 30. septembra letos

se je povečalo število zaposlenih v družbeni obrti za 114 delavcev, v zasebni pa za 74. Značilno je, da letos ni padlo število zasebnih delavnic, v primerjavi z lanskim in prejšnjimi leti, ko se je število zmanjšalo za povprečno 50 delavnic. Vedno večje vlaganje v družbeno obrt iz lastnih sredstev in sredstev družbenih investicijskih skladov, bo omogočilo še nadaljnje izpopolnjevanje družbene obrti.

I. M.

Reorganizirali bodo potrošniške svete

V sredo je bila v Radovljici seja Sveta za blagovni promet in turizem ObLO Radovljica. Razpravljali so o izdaji predpisa glede evidence in kontrole cen proizvodov in storitev, o reorganizaciji potrošniških svetov, o poteku turistične sezone itd. Svet za blagovni promet je sprejel odločbo, s katero ne dovoljuje podražitev brez predhodne privolitve, ki bo izdana le tedaj, če bo podražitev utemeljena.

Svet je sklenil predlagati ObLO, naj še letos izvolijo nove potrošniške svete pri vseh de-

Boleč, a svetel spomin

Ob Dnevu mrtvih žalne komemoracije po vsej Gorenjski

Begunje in Draga. Kdo ne pozna ti imeni. Med narodno-osvobodilnim bojem sta se kot globoka rana vrezali v spomin vsakemu naprednemu Slovencu.

Boleč spomin še danes prešine vsakogar, ki se spomni vsega gorja, zapopadenega v dveh besedah: Begunje in Draga! Vsega trpljenja, mučenja, pobijanja in streljanja; vse tiste neustrašenosti, kljubovanja in visoke zavesti, ki jo ni mogel streti zločinski bič begunjskih gestapovcev. Čeprav boleč, je ta spomin svetel! Slava vsem tistim možem in fantom, dekletom in ženam, ki so prezirali smrt, ker so vedeli, da brez nje ni življenja!

Vsako leto na Dan mrtvih prihaja v Drago in Begunje mnogo ljudi. Bele krizanteme prekrijejo grobove talcev. Prinese jih žena možu, sin očetu, ki ga niti poznal ni, mati sinu, prijatelj prijatelju. Iz vse Slovenije prihajajo bivši zaporniki, svojci ustreljenih in drugi. Spominu vseh; ki so padli za svobodo, se klanja slovenski človek na osrednji komemoraciji v Dragi in na grajskem vrtu v Begunjah. Ob nešteti grobovih padlih partizanov in ustreljenih talcev zagorijo vsak 1. november drobne lučke in grobove prekrije cvetje, v Begunjah in v Dragi je ta dan vse en sam bel cvet, en sam boleč, a svetel spomin...

Tudi letos se je kljub zelo slabemu vremenu zbralo na komemoraciji v Dragi in v Begunjah zelo veliko ljudi. Na grobišču v Dragi je zbranim spregovoril tajnik občinskega odbora ZB Radovljica Miro Koman, na grajskem vrtu v Begunjah pa tov. Franc Strgovšek, ki je bil sam v letu 1942 zaprt v begunjskih zaporih. Na komemoraciji sta sodelovala pevski zbor iz Radovljice in leška godba na pihala. S tremi salvami so počastili spomin ubitih talcev tudi vojaki JLA.

Kljub hudemu nalivu so svojci, prijatelji in znanci zasuli grobove s cvetjem in se še dolgo zadržali ob grobovih. -ik

C. R.

Pred volitvami v združne svete

Kje je združna zavest?

9. november — dan, ko bodo na Gorenjskem volili nove organe samoupravljanja v kmetijstvu — združne svete — se približuje. Komaj teden dni nas še loči od te pomembne prelomnice v našem kmetijstvu. Volitve bodo nedvomno velikega pomena tako za nadaljnji razvoj kmetijskega združništva kot tudi za vsestranski napredek naše socialistične domovine. Samoupravljanje, bistveni in specifični del naše socialistične revolucije, uvajamo zdaj tudi v kmetijstvo.

Kmetijske zadruge morajo biti nosilec napredne kmetijske proizvodnje. Do tega spoznanja pa vse zadruge še niso prišle. V današnjih pogojih razvoja kmetijstva so kmetijske zadruge poleg družbenih posestev edina oblika, preko katere lahko dosežemo rezultate, ki jih postavlja gospodarski načrt perspektivnega razvoja kmetijstva. Naloge tega načrta pa je mogoče uresničiti in izpolniti še z novimi oblikami in metodami dela

in upravljanja v kmetijskih združbah. Poleg drugih organov bo vsekakor združni svet tisti, ki bo nosil glavno odgovornost za izvajanje vseh teh nalog.

Občni zbori gorenjskih zadrug pred volitvami so za nami. Reči pa moramo, da niso kdo ve kako uspeli. Namesto da bi na podlagi dejanskega ocenjevanja zmogljivosti posameznih zadrug govorili o izpolnjevanju gospodarskih načrtov zadrug in perspektivnega načrta kmetijstva, so se skoraj povsod omejili zgolj na finančna poročila računovodje ali pa na bolj ali manj skromna poročila o odkupu. Nikjer niso primerjali polletnih uspehov s planskimi nalogami, diskutirali pa so največ o preniških cenah kmetijskih pridelkov in o previsokih davkih. Tudi udeležba na zborih je bila sila skromna, da o najrazličnejših izjavah in zavestnem nasprotovanju, ki postavlja našega kmeta v dokaj slabo luč, niti ne govorimo. Bilo je nemalo takih zadrug, kjer so občni zbori skli-

cali dvakrat in celo trikrat, pa jim še ni uspelo, da bi bil sklepčen.

Sila neresno jemljejo v nekaterih zadrugah tudi odpravo nekmetijskih dejavnosti in združevanje gospodarsko šibkejših zadrug. V Zirovnici so se na primer kmetje odločno uprli priti na občni zbor, če bi tam obravnavali odcepitve trgovine. Pri združevanju je bilo skoraj povsod opaziti ozke lokalistične težnje nekaterih zadrugnikov — tudi članov upravnih odborov — niso se pa zavedali, da bo uveljavljanje nove vsebine dela uspešno le v tistih zadrugah, ki bodo imele dobro gospodarsko osnovo, pa tudi združna sveta ne morejo voliti, če imajo manj kot 100 članov. Važno in nujno je, da se zdaj razčisti in oceni razvoj vsake zadruge, da jih pozneje ne bo treba več združevati in drobiti, ampak samo še utrjevati za neposredne naloge.

Bele krizanteme za očetov grob

PABERKI PO SVETU

GLAS MILIJONOV

Eden nemških znanstvenikov, ki jim je prvimi uspelo razbiti atomska jedra, Karel Friedrich von Weisecker, je pred dnevi izjavil dopisniku Associated Press, da je vojska postala nesmiselna in da je sedaj najvažnejša naloga človeštva, preprečiti vojaški spopad.

To je mnenje strokovnjaka, hkrati pa tudi ogromne večine človeštva. Vse to obvezuje velike tri, ki so se dni zbrali v Ženevi, da jim prej dosežejo kar se da dalekosežen sporazum o opustitvi atomskih eksplozij, kot prvi korak k splošni razorožitvi.

DOBER PREDLOG

Francoski premier De Gaulle je pred kratkim prvič uradno sprožil pobudo za pogajanja z alžirskim osvobodilnim gibanjem. To pa za sedaj še na način, ki je nesprejemljiv za Alžirce. Maroški kralj Mohamed V. je v zvezi z De Gaullovo pobudo za pogajanja v Parizu izjavil naslednje:

»Mi menimo, da so Ben Bela in njegovi trije sodelavci, ki so trenutno v francoskem zaporu Santé kvalificirani predstavniki Alžira, s katerimi se lahko razgovarja o ustavitvi sovražnosti.«

Ben Bela je že drugo leto v francoskih zaporih. Je podpredsednik začasne alžirske vlade Ferhata Abasa. Vendar zanj očitno ne velja De Gaullova obljuba o svobodnem prihodu in odhodu iz Francije.

NASPROTUJOČI SI IZJAVI

Ameriški zunanji minister Dulles je po končanih razgovorih s Čangkajškom na Formozu izjavil, da nacionalistična Kitajska nima več namena, da se nasilno vmeša v notranje življenje kontinentalne Kitajske.

Nekako v istem času pa je Čangkajšek v proklamaciji ob 13. obletnici osvoboditve Formoze od Japoncev poudaril: »Pripravljati se je treba na dolg boj proti komunističnim imperialistom in prav gotovo bo možno osvoboditi ljudstvo kontinentalne Kitajske, ko bo zato priložnost.«

Komu naj človek verjame? Kaže, da Dulles kljub prizadevanju ni mogel spametovati trdoglavega generalisimusa!

POPRAVEK

Socialni, humanitarni in kulturni komite Generalne skupščine OZN je te dni razpravljala o popravkih, ki bi jih bilo treba napraviti v konvenciji o civilnih in političnih pravicah. Po mnenju nekaterih delegatov bi bilo treba popraviti predvsem tisti člen, ki govori, da »ničče ne bo podvržen brez svobodnega pristanka medicinskim ali znanstvenim poizkusom, ki bi bili tvegani...«

Po mnenju predlagateljev bi bilo treba besedilo »ki bi bili tvegani« črtati, ker bi v nasprotnem primeru bili lahko ovirani »normalni in koristni poizkusi.«

V obdobju, ko je človek že na pragu veselja, brez tveganja verjetno res ne gre. Posebno zato ne, ker velike sile, ne glede na ogromne materialne in druge žrtve, želijo dobiti bitko za veselje.

ABC

IZDAJA ČP »GORENJSKI TISK« / UREJUJE UREDNIŠKI ODBOR / DIREKTOR IN GLAVNI UREDNIK SLAVKO BEZNIK / ODGOVORNI UREDNIK MILOŠ MIKELN / TELEFON UREDNIŠTVA ŠT. 397 — UPRAVE ŠT. 475 — TEKOČI RAČUN PRI KOMUNALNI BANKI V KRANJU 807-70-1-135 / IZHAJA OB PONEDELJKIH IN PETKIH / LETNA NAROČNINA 600 DINARJEV, MESEČNA NAROČNINA 50 DINARJEV

LJUDJE IN DOGODKI

Vprašanje sosedskih odnosov

Pogoji, da bi Korošci po preganjanju, ki je trajalo desetletja (od germanizacijskih akcij stare Avstrije do nacističnega nasilja Hitlerjeve Avstrije) naposled vendarle dosegli svoje osnovne manjšinske pravice, so bili dani že leta 1945. Tedaj je začasna koroška vlada objavila predloge za dvojezično šolstvo, ki naj bi dejansko omogočili mirno sožitje dveh narodnosti na Koroškem — slovenske in nemške — ter na drugi strani tudi zagotovila dobre sosedske odnose med Avstrijo in Jugoslavijo. Povsem logično je namreč, da so bile priznane pravice Korošcem povsem trdna osnova za dobro sosedstvo tako na sami meji kakor tudi v državiških odnosih, v gospodarskem sodelovanju, v kulturnih zvezah itd.

Predlogi za dvojezično šolstvo so namreč vsebovali enakopravnost za obe narodnosti — za nemško in slovensko. Po začasnem zakonskem provizoriju so tako na Koroškem v 102 šolah uvedli obvezni dvojezični pouk za vse otroke in razglasili, da bi morali vsi prebivalci mešanih pokrajin na Koroškem znati oba jezika, ter hkrati zagotoviti, da lahko slovenski jezik uporabljajo poleg nemškega tudi kot uradni jezik. Kakor je nedavno poudaril predsednik Izvršnega sveta LR Slovenije Boris Kraigher postane po načelu dvojezičnosti pripadnost k eni ali drugi narodnosti na določenem področju nevažna in ne vodi k temu, da se otroka od prvih let,

ko se zave svoje osebnosti, začneja pravzaprav vzgajati v duhu neke nacionalne ozkosti nampram pripadniku druge narodnosti, s katero živi skupno v isti vasi, v istem mestu, v isti ulici in isti šoli. To je načelo, k omožga, da se ne glede na narodno pripadnost otroci že v najzgodnejši mladosti uče strpnosti in medsebojnega prijateljstva, ki ne temelji na kvalitetah narodnostne pripadnosti ampak na osnovnih kvalitetah človeka in človečanskih odnosov med ljudmi kot sodelavcem in soraborem za iste oziroma podobne ideale in cilje, ki so prav gotovo na Koroškem popolnoma enaki, tako za pripadnike avstrijske kakor za pripadnike slovenske narodnosti, brž ko se eliminira problem meja, problem teritorialne pripadnosti področja k eni ali k drugi državi tvorbi, brž ko se eliminira neenakopravnost med narodi.

Znani organizaciji »Schulverein Südtirol« in »Heimatdienst« sta potrošila več milijonov šilingov za propagandno-politične naloge v tem vprašanju. Na lokalnih sedežih obeh organizacij so sestavili sezname ter organizirali obiske k tistim slovenskim družinam, ki so pošiljale otroke v dvojezične šole. Če po prvem obisku starši niso podpisali odjave otrok iz teh šol, so člani teh organizacij prišli še drugič in tretjič ter celo grozili z nasilnim preseljevanjem in drugimi ukrepi.

Odlok sam in njegova izvedba

JELO TURK

v nedeljo smo zabeležili

ŽALNE KOMEMORACIJE OB DNEVU MRTVIH

Polni trpkih spominov so se prebivalci širom po Gorènjski na Dan mrtvih poklonili padlim za svobodo.

V RADOVLJICI

Radovljica, 1. novembra.

Danes dopoldan ob 11. uri je bila ob partizanski grobnici žalna komemoracija. Kljub hudemu naliču je bilo prisotnih precej svojcev tamkaj pokopanih partizanov, predstavnikov oblasti, občinskega odbora ZB in drugih. Grobnico, kjer počiva narodni heroj Jože Gregorčič in njegovi vojni tovariši, so zasuli s cvetjem.

Na komemoraciji je govoril predsednik Občinskega odbora ZB Radovljica Stanko Adam. Sodelovala je tudi loška godba

na pihala ter vod vojakov JLA, ki je s tremi salvami počastil spomin padlih junakov.

-ik

NA JESENICAH

Jesenice, 2. novembra. — Kakor vsako leto, tako so se Jeseničani tudi letos na Dan mrtvih poklonili spominu žrtvam fašističnega nasilja. Komemoracija je bila večeraj popoldne na grobovih padlih na pokopališču. Udeležba ni bila posebno velika, saj je med dežjem naletaval celo sneg. Sodelovali so godba na pihala jeseniške Svobode in pevski zbor, ki je zapel več pesmi. Grobovi so bili tudi letos lepo okrašeni.

-ca

V KAMNIKU

Kamnik, 2. novembra. — Na Dan mrtvih so se Kamničani poklonili spominu borcev in talcev na pokopališču na Žalah. Pevski zbor »Solidarnost« je ob veliki udeležbi občinstva zapel izbrane pesmi ob spomeniku žrtve, medtem ko je mengeška godba zaigrala več žalostink. Tudi v kamniški okolici je mladina okrasila grobove in položila vence pred spomenike borcev in talcev.

Z.

V ŠKOFJI LOKI

Škofja Loka, 2. novembra. — Kljub težavnemu vremenu se je pred tukanjšnjim Domom ZB, kjer je vzidana spominska plošča z imeni padlih, zbralo na Dan mrtvih precejšnje število prebivalcev. Spominu padlih za svobodo so se oddolžili z vencem. Po končanih govorih je pevski zbor DPD »Svoboda« zapel več žalostink, dijaki škofje-loške gimnazije pa so nastopili z zborna recitacije. Na komemoraciji je sodeloval tudi oddelek JLA, ki se je oddolžil spominu padlih s tremi salvami.

aa

V CERKLJAH

Cerklje, 2. novembra. — Pred spomenikom padlih se je na Dan mrtvih zbralo malo ljudi. Temu je bilo krivo predvsem slabo vreme. Žalne komemoracije so se udeležili le člani ZB in švojci ter sorodniki padlih. Pred spomenik žrtvam in na grobove na tukanjšnjem pokopališču so položili štiri vence.

S.

OBVESTILO BRALCEM

Zaradi tehničnih ovir je današnja številka »Glas Gorènjske« izšla namesto na šestih na štiri straneh, kar bomo nadoknadili v slavnostni številki ob prazniku republike — 29. novembra.

UREDNIŠTVO

Vremenska napoved

Okrog 4. in 8. novembra poslabšanje vremena s padavinami, sicer suho in hladno vreme s prehodnimi pooblačitvami.

K. M.

naša kronika

PROSVETNO-ZDRAVSTVENI TEČAJ V STRAŽIŠČU

Razširjeni odbor Rdečega križa v Stražišču je na svoji zadnji seji temeljito pretresel nova navodila za organizacijo zdravstvenega tečaja, ki bo letos novembra in decembra. Vsi so si bili edini v tem, naj bo tečaj čimbolj pester in zanimiv, da bodo mlade tečajnice pridobile čimveč praktičnega in teoretičnega znanja. Nad polovico ur bodo posvetili praktičnemu delu v sodobni kuhinji. Predavatelji bodo gledali na to, da se bodo dekleta seznanila z vsemi stroji, ki jih nudijo naše trgovine in s katerimi naj bi razbremenili našo ženo. Tečaj bo v obliki razgovorov.

Za danes zvečer so sklicali posvetovanje, na katerem bodo določili dneve in ure predavanj. Vabljeni so tudi starejša dekleta, ki iz kakršnegakoli vzroka tečaja doslej še niso obiskovala, pa se za sodobno gospodinjstvo zanimajo.

Za vse mlade mamice in noseče žene bo odbor RK v Stražišču organiziral še posebni 15-urni tečaj za nego in prehrano dojenčka po najnovejših navodilih dr. Matajca.

S. Č.

DPD SVOBODA SENČUR SKRBI ZA MLADINO

DPD »Svoboda« v Senčurju vključuje v svojih sekcijah precejšnje število mladine. Pred kratkim so organizirali tudi plesni tečaj za mladino, in sicer dvakrat tedensko. Tečaj je združen s predavanji o lepem vedenju in osebni higieni. Vodi ga strokovna učiteljica Danica Udir iz Kranja, ki je med mladino zelo priljubljena. V naslednjih mesecih namerava Svoboda organizirati še več tečajev ročnih del in kuharskih tečajev, če bodo za to ugodni pogoji.

-an

CESTO Z JAMNIKA DO PODBLICE BO TREBA DOKONČATI

Pred dnevi je imel krajevni odbor Podblica - Jamnik svojo redno sejo. Govorili so o socialni zimski pomoči in lokalnih gradnjah. Največ pozornosti so posvečali dograditvi ceste Jamnik - Podblica, ki je zdaj navadna kolovozna pot. Ta cesta bi morala biti že zdavnaj končana, saj so jo pričeli delati že pred 5 leti. Cesta iz Kropce do Jamnika je bila dograjena že pred leti in je uporabna tudi za tovorni promet. Cesta z Jamnika do Podblisce, ki je oddaljena tri kilometre, pa ni bila dokončana zaradi pomanjkanja finančnih sredstev. Prebivalci so se obvezali, da bodo pri gradnji pomagali s prostovoljnimi delom in prevozi materiala. Sklenili so, da bodo z delom na cesti pričeli, ko bodo dani za to pogoji. Cesto namerava podaljšati še na Jelovico, kjer bo dobila zvezo s Selško dolino in naprej na Bohinj.

-an

REŽISER FRANCE ŠTIGLIC V KRANJU

V torek, 28. oktobra je imel znani slovenski filmski režiser France Štiglic na gimnaziji v Kranju več zanimivih predavanj. Govoril je o filmu, o njegovem nastanku in razvoju ter o filmu pri nas. Ob koncu predavanj so mu dijaki zastavili vrsto vprašanj. Velika udeležba in navdušenje kaže, da si mladina še želi podobnih predavanj.

I. J.

SATELIT NAD GORENJSKO

V petek zvečer, nekaj minut pred šestimi, so prebivalci mnogih krajev Gorènjske z zanimanjem strmeli v nebo in ugibali, kaj neki pomeni srebrno lesketajoča se točka, ki se je naglo premikala na zapadni strani neba, in sicer v smeri jugozapad-severovzhod. Premočni let, nenavadno jarka svetloba, docela različna od svetlobe, ki jo izžarevajo zvezde, in velikost predmeta, so kaj kmalu omajale domneve nekaterih, češ da gre za meteor. Satelit so opazili tudi prebivalci Jesenic, Radovljice, Bohinja in drugi.

naš razgovor

NE VSAK PO SVOJE

Te dni je bil v Beogradu II. nacionalni kongres za zaščito otrok. Glavna ugotovitev je bila, da je vzgoja mlade generacije nerazdružljivo del boja za socialistične družbene odnose.

Tudi iz našega okraja se je kongresa udeležilo 8 žena. Med njimi je bila tudi tovarišica Dragica Rome. Koj naslednje jutro, ko se je vrnila, smo jo poiskali na Glavni pošti v Kranju, kjer je zaposlena.

»Kongres je zelo podrobno razpravljala o vzgoji naše mladine oziroma mlade generacije. Delegati so razpravljali o nalogah, ki jih ima pri tem komuna, družbene organizacije in šola, kakor tudi o nalogah, ki so zaupane družini pri vzgoji otrok itd.« Tako nam je tovarišica Dragica povedala, ko smo jo vprašali o delu kongresa. Seveda so zlasti v konferenčnih in v razpravi, ki je trajala pol-druge dan, delegati še posebej govorili o vlogi in nalogah, ki jih imajo književnost, tisk, film itd. pri vzgoji naše mladine. Kongres je še posebno poudaril, da vzgoja otrok ni samo stvar družine in šole, marveč da je zanjo odgovorna vsa družba.

»Kakšni so pri nas pogoji za ureditev teh nalog?« smo se vprašali.

»V našem okraju je zlasti važno povečanje oziroma razširitev šolskih prostorov, ki naj bi omogočili hitrejšo uveljavljanje šolske reforme in hkrati s tem tudi dokajšen del postavljenih nalog na kongresu.«

»Je bilo na kongresu govora tudi o drugih gnočnih težavah oziroma o organizacijskih oblikah za pomoč otrokom, zaposlenim ženam itd.?«

»Seveda. Zelo so poudarjali naloge

komunalnih in stanovanjskih skupnosti pri ustanavljanju raznih vrtcev, igrišč in drugih dejavnosti, ki naj bi razbremenile zaposlene žene. Prav v tem smo delegatke iz našega okraja videli, da nas čakajo težavne naloge.«

»Kakšne naj bi bile te naloge v našem okraju?«

»Na Gorènjskem je od vseh zaposlenih kar 36 odstotkov žena, kar je precej,« je pojasnila tovarišica Rometova. »Premalo pa pomagamo tem ženam, da bi jim bilo olajšano delo doma v družini. Res je, da smo na primer leta 1955 imeli samo 2 šolski kuhinji, a danes jih je kar 9. Tudi število mlečnih kuhinj se je v zadnjih treh letih povečalo od 17 na 95. Število otrok, ki dobivajo hrano v teh kuhinjah, se je povečalo od 1271 na 15.845, kar je lep uspeh. Toda to je še zmeraj premalo.«

»Imate še kak načrt, kako bi se lotili teh nalog?«

»Prav v torek, 4. novembra bo okrajno posvetovanje o teh vprašanjih. Delegatke, ki smo bile na kongresu, bomo skušale ob tej priložnosti posredovati glavne misli kongresa in dati pobudo za ureditve nekaterih nalog. Predvsem gre za vrtce, menze, igrišča, pa tudi pralnice, krpalnice in druge uslužnostne dejavnosti. Teh primanjkuje zlasti v delavskih središčih kot so na primer Kranj, Trzin, Jesenice itd.«

V času kongresa, je še povedala Rometova, smo si v Zrenjaninu ogledale podobne komunalne ureditve. Zgradili so moderno menzo za 5.000 obrokov, kjer dobi žena kosilo, ko pride z dela. Tudi druge servisne dejavnosti so zelo lepo uredili. Najbolj zanimivo utegne

biti to, da so prišli na ogled k nam žele lani. Potem so organizacije: sindikati, Socialistična zveza itd. napravile skupen program in se lotile dela. »Mi pa, ki smo jim dajali navodila, služili za vzor,

smo še zmeraj le pri besedah. Preveč delamo vsak po svoje,« je dejala Rometova. »Zato bo v prihodnje naša glavna naloga, da izdelamo enoten program in ga potem skupno uresničujemo.«

K. M.

gorenjski obveščevalec

MALI OGLASI

Prodaj kopalno peč. Struže-vo 27.
Prodaj enodružinsko hišo v okolici Kranja. Naslov v oglašnem oddelku pod 750.000.

RADIO LJUBLJANA

Poročila poslušajte vsak dan ob 5.05, 6., 7., 8., 10., 13., 15., 17., 22. in 22.55 uri ter radijski dnevnik ob 19.30 uri. — Ob nedeljah pa ob 6.05, 7., 13., 22. in 22.55 uri ter radijski dnevnik ob 19.30 uri.

PONEDELJEK, 3. NOVEMBRA
8.05 Iz operne in komorne glasbe.

9.00 Pisani zvoki z Dravskega polja.

10.10 Iz slovenske orkestralne glasbe.

11.05 Radijska šola za srednjo stopnjo — Bojan Samarin: Otroci v belih haljah.

12.00 Igra trio Dorka Škoberneta.

12.15 Kmetijski nasveti — Ing. Mirko Šiško: Oskrba sadovnjakov po obilni letini.

12.25 Pesmi in plesi z juga.

13.30 Slovenske narodne v prireditvi Cirila Preglja.

14.05 Radijska šola za višjo stopnjo — Slavko Rupel: Kruto morje.

15.40 Listi iz domače književnosti — Izidor Cankar: S poti.

16.00 V svetu opernih melodij. 17.10 Popevka tega tedna.

17.15 Srečno vožnjo! (Soferjem na pot)

18.00 Radijska univerza — Dr. Božidar Lavrič: Kirurģija ožilja.

18.15 Na orglice igra Andrej Blumauer s svojim triom.

18.30 Športni tednik.

20.00 Proslava Jugoslovske radiodifuzije.

TOREK, 4. NOVEMBRA

8.05 Slovenske narodne na tekočem traku.

8.40 Potopisi in spomini — Ernst Hemingway: Zeleni griči Afrike — I.

9.00 V svetu opernih melodij. 10.10 Zabavna matineja: a) Melodije Jeroma Kerma izvaja orkester Stanley Black, b) Pet pevcev — pet popevk.

10.45 Za dom in žene.

11.30 Oddaja za otroke: a) Grigor Vitez: Sto volkov, b) Pojo mladi pevec iz osnovnih šol »Center«, »Vrtača«, »Prule« in »Fran Levstika«.

12.15 Kmečka univerza — Ing. Franc Potočnik: Pridelovanje semen in cvetic ter trgovina s semenjem.

13.30 Danilo Švara: 2. dejanje opere »Slovo od mladosti«.

14.15 Zanimivosti iz znanosti in tehnike.

16.00 Za glasbene ljubitelje. 16.00 Družinski pogovori.

18.10 Iz knjige preludijev (Ciklus klavirskih preludijev) I. oddaja — F. Chopin.

18.45 Domače aktualnosti. 20.00 Koncert zboru Madrigalstov iz Celovca p. v. Güntherja Mittergradnegerja.

21.40 »Tennessee« Ernie Ford poje črnske pesmi.

SREDA, 5. NOVEMBRA

8.05 Popularne orkestralne melodije.

9.00 Jezikovni pogovori. 9.15 Vsi so prihajali.

10.30 Popevke se vrstijo. 12.05 Mandoline in godala.

Lipnik: Dimnikarski red 12.15 Kmetijski nasveti — I. in podeželje.

12.25 Od arije do arije. 13.30 Zadovoljni kranjski s pevci na obisku v radijskem studiu.

15.40 Novost na knjižni polici Theodor Plivier: Moskva.

16.00 Koncert po željah. 17.10 Sestanek ob petih.

17.30 Z ljudsko pesmijo po pokrajinah Jugoslavije — V. Gorenjske pesmi in plesi.

Iščem za Kamnik samostojno, starejšo žensko, lahko tudi upokojenko k 4-članski družini. Pri težjem delu pomoč. Ponudbe pod dobra oskrba in plača, oddati v oglašni oddelek.

Jopico, najdeno na Partizanski cesti, dobi lastnik v oglašnem oddelku.

Vsem sorodnikom, prijateljem in znancem sporočamo žalostno vest, da nas je po težki in dolgi bolezni v 79. letu starosti za vedno zapustil naš nepozabni mož, oče, stari oče, brat, tast

Levičnik Ivan
urarski mojster

Pogreb dragega pokojnika bo v torek, 4. novembra 1958 ob 16. uri izpred križišča na pokopališču v Kranju.

Zalujoči: žena Mimi, sinova Ivan in Milan z družinama, brat in sestra ter ostalo sorodstvo. Kranj, 2. novembra 1958.

OBJAVE

OBJAVA
LOVSKA DRUŽINA »SORŠKO POLJE«
priredi v soboto, 8. nov. 1958 ob 20. uri

LOVSKO VESELICO
v kino dvorani »Gorenjske predilnice« na Trati na železniški postaji Škofja Loka. Igra priznani lovski kvintet. Dobra plačja in lovska kuhinja. Vljudno vabljeni!
Lovska družina
»Sorško polje«

GLEDALIŠČE

GLEDALIŠČE
»TONE ČUFAR« JESENICE
Uprava Čufarjevega gledališča Jesenice

razpisuje
GLEDALIŠKI ABONMA
za sezono 1958—59

in sicer:
Premierski abonma — sobota ob 19.30 uri za obiskovalce, ki žele videti premiere.

Abonma B — nedelja ob 19.30 uri, za obiskovalce, ki žele videti prvo ponovitve.

Abonma petek — petek ob 19.30 uri za obiskovalce, ki zaradi službe ali odhoda iz Jesenic čez soboto in nedeljo ne morejo obiskati naših predstav. Za abonma petek bo uprizarjena tretja ali šesta ponovitev.

Mladinski in šolski abonma za člane mladinske organizacije ter učence in dijake vseh šol. Dan in ura tega abonmaja bosta določena sporazumno z vodstvi šol in mladinske organizacije.

Cene abonmaja za sedež:
PARTER od 1. do 10. vrste 440 din od 11. do 15. vrste 350 din od 16. do 18. vrste 280 din

BALKON: od 1. do 2. vrste 440 din od 2. do 4. vrste 350 din STRANSKI BALKON 280 din.

Za mladinski in šolski abonma je še dodaten popust!

Abonma je plačljiv v tresh obrokih. Prvi obrok pri vpisu abonmaja, ostala dva pa najkasneje do 1. maja 1959.

Gledališče bo za abonma uprizarilo najmanj osem premier, ki jih bo izbiralo iz okvirnega repertoarja. — Abonma lahko vpišete vsak dan v gledališki pisarni od 10. do 14. ure osebno ali na telefon št. 200.

Zagotovite si stalen sedež v gledališču! — Izkoristite 15% popust pri vstopnici, ki ga nudi abonma! — Postanite reden obiskovalec gledališča!

KINO

»RADIO«, Jesenice: 5. do 7. novembra poljski film »KLOBUK GOSPODA ANATOLA« — predstave vsak dan ob 18. in 20. uri.

»PLAVŽ«, Jesenice: 6. in 7. novembra ruski film »NEMRTNA GARNIZIJA«, predstave vsak dan ob 18. in 20. uri.

Zirovnica: 5. novembra jugoslovanski film »H 8« in italijanski film »MOŽJE IN VOLKOV«. Predstava ob 20. uri.

Dovje-Mojstrana: 5. novembra ruski film »NEMRTNA GARNIZIJA«, predstava ob 19. uri.

Koroška Bela: 3. novembra jugoslovanski film »H 8« — predstava ob 19. uri.

Bled: 4. in 5. novembra kitajski film »PREHOD PREKO JANG-CEA«, 6. do 8. novembra francoski film »GRENKA ZMAGA«. Predstave vsak dan ob 17. in 20. uri.

Radovljica: 4. in 5. novembra franc. film »OČKA, MAMICA, MOJA ŽENA IN JAZ«, v torek ob 20. uri, v sredo ob 17.30 in 20. uri. 6. novembra ob

Tričetrtnski uspeh

V VIII. kolu slovenske nogometne coneske lige sta danes gorenjski moštvi Jesenice in Triglav dosegli tričetrtnski uspeh. Jesenice so prvič pospravile obe točki v tekmi s Slovanom v Ljubljani. Uspeh Jeseničanov je toliko večji, ker so prvo zmago dosegli na gostovanju. Kranjski Triglav pa je doma spričo zelo neučinkovitega napada igral z Izolo le neodločeno in s tem po nepotrebnem zapravil točko.

TRIGLAV : IZOLA 0:0

Igra slovenske nogometne lige. Vreme oblačno. Igrišče Triglava. Gledalcev 600.

Moštvi sta se sodniku ing. Skalarju iz Ljubljane predstavili v naslednjih postavah: Izola — Lesjak, Kleva, Santin, Marchesan, Erceg, Radovič, Božič, Sorog, Borovjevič, Zabkar in Černe. Triglav — Galič, Žnidar, Štraus, Martinovič, Brezar II, Srakar, Česen, Krašovec, Stular II, Stular I in Dolenc.

Moštvo Triglava se je poznalo, da igra brez Mihelečiča. Vseskozi je manjkal namreč realizator. Kljub terenski premoči, ki jo je imel Triglav ves čas igre, se je napad v nasprotnikovem kazenskem prostoru zgubljaval v nepotrebnih kombinacijah in zapravljaj žoge.

Igra bi se lahko končala celo s hujšimi posledicami za Triglav. V zadnji minuti prvega polčasa je namreč sodnik dosodil prosti strel iz kakih 25 metrov v korist Izole. Prav v trenutku, ko je igralec Izole streljal pa je sodnik odžvižgal konec prvega polčasa — žoga je medtem prijadrala v triglavovo mrežo.

V drugem polčasu je bila igra Triglava z Izolo podobna igri mačke z miško. Večji del polčasa se žoga ni premaknila čez polovico igrišča. V tem delu igre je vratar gostov dvakrat lepo rešil svoja vrata. Zadnje priložnost za gol je imel Triglav v zadnjih minutah igre. Česen pa je streljal v prečko.

Pri Triglavu je bila obramba boljši del moštva, pri gostih pa se je zlasti odlikoval srednji krilec Erceg. Sodnik ing. Skalar je sodil dobro. —ik

SLOVAN : JESENICE 0:2 (0:2)

Ljubljana, 2. novembra. Igrišče Slovana, gledalcev 500, vreme oblačno. Moštvi sta nastopili v naslednjih postavah: Jesenice: Triplat, Kos, Rekar, Zupan, Luznar, Koblar, Medja, Hribar, Lipicar in Črnogor.

Zadnji športni rezultati

ZADNJI ŠPORTNI REZULTATI

I. liga:

Vardar : Budućnost 1:2 (0:1)
Velež : Sarajevo 2:0 (1:0)
Crvena Zvezda : Reka 3:0 (1:0)
Hajduk : Partizan 0:1 (0:1)
Železničar : Vojvodina 2:0 (0:0)
Dinamo : Radnički 3:1 (1:0)

II. liga (zahodni del)

Proleter : Borac 1:1 (1:0)
Zagreb : Split 3:0
Odrad : Lokomotiva 3:1 (1:1)
Svoboda : Borovo 4:0 (0:0)
Elektrostroj : Šibenik 1:1 (1:1)

Slovenska coneska liga:

Branik : Krim 1:0 (1:0)
Sobota : Maribor 4:3
Slovan : Jesenice 0:2 (0:2)
Kladivar : Ljubljana 2:1
Gradičar : Rudar 2:3 (1:1)
Triglav : Izola 0:0 (0:0)

20. uri slovensko-nemški film »DALMATINSKA SVATBA«.

Duplica pri Kamniku: 5. novembra amer. film »ONA JE VEDELA, KAJ HOČE«, 6. novembra amer. barv. film »UKROČENA TRMOGLAVKA«. Predstave ob 19. uri.

GIBANJE PREBIVALSTVA

V TRŽIČU

Poročili so se: Vladimir Zikovič, trgovski pomočnik in Helena Stare, tkalka; Janez Kovčič, posestnik in Milena Sunta, natakarica; Jožef Bešter, mizar in Angela Zupan, predilka; Bogomir Toporiš, mizar in Marija Jekovec, knjigovodkinja.

prizadevali doseči gol, izenačiti in celo zmagati, toda podvig jim to pot ni uspel. Borbeni Jeseničani so bili vedno na mestu in zlasti ožja obramba Jesenic se je danes izkazala. Drugi polčas je potekal v enakovredni igri obeh moštev in se tudi rezultat do konca ni izpremenil. Če bi napadalcu Jesenic izkoristili vse priložnosti, potem bi bil rezultat verjetno še precej višji. Najboljši je bil srednji krilec Jesenic Luznar in pa vratar Triplat. Moštvo Slovana je prisotne razočaralo; s tako igro namreč ne bo prišlo daleč.

Sodnik Vinko Glavič je sodil z manjšimi napakami. M. Z.

TRŽIČ : PLANIKA 2:1 (2:0)

Tržič, 2. novembra.

V malem gorenjskem derbyju so domačini uspeli premagati borbeno enajstorico Planike. Za domačine sta bila uspešna Štučin in Tišlar, za Planiko pa Goštin in Perkočič.

KAMNIK : DUPLICA 1:2 (1:0)

Kamnik, 2. novembra. — Ob velikem zanimanju občinstva je bila danes na Duplici prvenstvena tekma med Duplico in Kamnikom. V obojestransko slabi igri je zmagala Duplica z rezultatom 2:1. Z.

SABRANJE

S posvetovanja sankaških klubov Slovenije

NOVEMBRA USTANOVNA SKUPŠČINA SANKAŠKE ZVEZE SLOVENIJE

Pred dnevi je bilo na Jesenicah posvetovanje Sankaškega odbora Smučarske zveze Slovenije. Govorili so o nadaljnjem razvoju sankaštva pri nas. Sklenili so, da bo v drugi polovici novembra ustanovna skupščina Sankaške zveze Slovenije v Kranju, ki se je bo udeležilo okoli 100 delegatov. Letošnje republiško prvenstvo bo januarja v Idriji, trobaj Slovenija—Koroška—Videmski pokrajina pa nekaj dni kasneje na Bledu. O ostalih klubskih, medklubskih in drugih sankaških prireditvah bodo sprejeli kolektor na skupščini, ko bodo klubu predložili svoje programe. —k

ROKOMET

Kranj, 2. novembra.

Rezultati zadnjega VIII. kola gorenjske rokometne lige:

Storžič : Sava 9:9 (3:5)
Partizan (Kropa) : Planika 19:9
IKŠ »Iskra« : Partizan (Tržič) 5:0
Mladost I : Mladost II 5:0

STRELSTVO

»NIKO« IN »MOTOR« V STRELJANJU

Pred kratkim so se srečali strelci delovnih kolektivov »Motorja« iz Škofje Loke in »Nika« iz Železnikov v prijateljskem dvoboju z zračno puško. Strelci »Motorja« so dosegli dokaj dobre rezultate in premagali svoje nasprotnike z razliko 167 krogov. Kot posameznik je bil najboljši Čuš s 179 krogi. —an

Angleži v Kranju

Namiznoteniškemu klubu »Triglav« je uspelo pridobiti za gostovanje v Kranju angleško namiznoteniško reprezentanco, ki je namenjena na tekmo vanje v Zagrebu. Srečanje z ekipo »Triglava«, ki jo bo ob tej priložnosti okrepil ljubljanski Tomažič, bo v torek, 4. novembra ob 19. uri. Ker trenutno ni bilo moč zagotoviti primerne dvorane, bodo mesto dvoboja pravočasno sporočili lepaki.

V angleški moški reprezentanci bodo nastopili dvakratni svetovni prvak Leach, Thoruhel, Hodson, v ženski reprezentanci pa Diana Rowe in Thopson. Diana Rowe je dvakratna svetovna prvakinja in sodi še sedaj med favorite prvenstva v Zagrebu. Za domače bodo igrali Teran, Tome in Tomažič za moške, žensko ekipo pa bodo tvorile Plutova in ena izmed treh mladink.

R A Z P I S

Tovarna strojev »Motors«, Škofja Loka, razpisuje naslednja delovna mesta:

10 kvalificiranih strojnih ključavničarjev in 4 kvalificirane električarje.

Pogoji: 3-letna praksa, regulirane vojaške obveznosti, stanovanje po možnosti v Škofji Loki ali v bližnji okolici, zainteresiranost v stroki (hladilne naprave).

Kandidatom se bo dala možnost specializacije za zunanje monterje hladilnih naprav in hladilnega pohištva.

Gledali bomo... Sedem nevest za sedem bratov

ČUDEŽ v Beogradu

Ameriška glasbena komedija v barvah in kinoskopskem sistemu »Sedem nevest za sedem bratov« bo nedvomno vnesla v program gorenjskih kinematografov prijetno počitve. Film je posnet po romanu Stephana V. Beneta in pripoveduje o deklici Milly, ki se je zaljubila v Adama, enega izmed sedmih bratov Pontipeejev. Potem ko je sklenila, da se z njim poroči, je vsa zaprepaščena ugotovila, da Adam ni sam, temveč da živi skupaj s svojimi brati v gozdovih Oregona. Namesto, da bi gospodinjila samo svojemu možu, mora skrbeti tudi za ostalih šest bratov. Položaj postaja brezupen in Milly sklene, da poišče neveste tudi ostalim bratom...

Film žlahtnijo vedra vsebina, prijetne glasbene interpolacije, dobra igra, duhovit dialog in spretna režija Stanleja Donena. Distribucija Croatia film.

Dvanajst let je živela Olga Lukić neprostovoljno življenje upokojenke, čeprav si je močno želela še naprej poučevati — dokler ni zanjo po naključju zvedela Mileta Mitrović, zagrebška specialistka za govorne motnje. Mitrovićeva je bila na nekem seminarju v Beogradu, med tem časom pa je obiskovala sorodnike svojega moža. Ti so jo opozorili na Olgo Lukić in njeno nenavadno bolzen. Zanimalo jo je in je preiskala Lukićevo.

Učiteljica Olga Lukić je leta 1916 doživela precejšnje razburjenje, ko je nenadoma dobila premeštev iz svojega takratnega službenega kraja v drugem. Bilo je nekega dne pri zgodovinski uri, ko ji je nenadoma zmanjkalo glasu. Z grozo je opazila, da govori le šepetaje. Začela je z dolgotrajnim zdravljenjem, ki pa ji ni pomagalo. Morala je v pokoj.

»Nisem mislila,« je pozneje dejala profesorica Mitrovićeva, da bom tej ženi, ki je dvanajst let živela v globoki apatiji, lahko povrnila dar govora. Preiskava ni odkrila na govornih organih nobene napake. Bolezen je bila psihogenega porekla. Le z naporom je Lukićeva zdravnici povedala okoliščine, ob katerih je izgubila glas.

Bolezen je trajala dvanajst let, zdravljenje pa samo eno uro. Profesorica dr. Mitrovićeva je zahtevala od nje, da je najprej izgovarjala črke abecede in posamezne zloge, potem pa številke. »Počasi,« je pripovedovala Olga Lukić, »je moj glas postajal močnejši. Potem se je spet spremenil v šepetanje. Spet sem štela, in ko sem izgovorila »šestdeset«, sem občutila, da govorim normalno. Prenehala sem šteti. Zdaj sem govorila glasno. Po

dvanajstih letih boleznii in eni uri vaje sem spet slišala svoj glas.«

Lukićeva je napisala zdravnici pismo: »Verjemite mi, da je moje razburjenje tako veliko, da mi zmanjkuje besed, s katerimi bi opisala svojo srečo in zadovoljstvo. Morda pa vendar lahko razumete, kaj pomeni to zame, ki sem šepetala dvanajst let tako tiho, da me na meter oddaljenosti niso mogli čuti in da zdaj spet lahko slišim svoj pravi glas.«

Olga Lukić upa, da bo skoro spet stopila za šolsko mizo.

ZANIMIVOSTI

ŠTEVILKE O NEKATERIH OBRATNIKI

Številke povedo, da imajo pri nas največ čevljarjev v Zagrebu, kjer pride en »kopitar« na 730 prebivalcev, v Titogradu pa le eden na 6.500. Tudi krojačev ima Zagreb največ in sicer pride en krojač na 645 prebivalcev. V Ljubljani, Osijeku, Novem Sadu in Beogradu najdemo enega krojača šele na 1000 prebivalcev, v Titogradu pa komaj enega na 4000, medtem ko šivilje sploh nimajo.

ŽELEZO BREZ VISOKIH PEČI

Sovjetski znanstveniki preizkušajo nove metode v tehnologiji metalurške proizvodnje in obdelave kovin. Znanstveniki sodijo, da bodo s spremembo sestave jeder lahko pridobili redke elemente. Železo bo moč pridobivati, ne da bi zato uporabljali visoke peči. Tudi spreminjanje svinca v zlato in pridobivanje redkih kemijskih prvin ne bo poseben problem.

ANANAS — SUROVINA ZA BLAGO

V Južni Afriki so začeli iz vlakn, dobljenih iz listja ananasa, izdelovati tkanine, podobne volnenemu blagu. Take tkanine so pred nedavnim začeli proizvajati v Johannesburgu in Durbanu.

V ZDA NAJVEČ ZOBARJEV

Podatki mednarodne zdravstvene organizacije kažejo, da je največ zobnih zdravnikov v Združenih državah Amerike, in sicer 90.000, v Zahodni Nemčiji 34.000, na Japonskem pa jih je okoli 32.000.

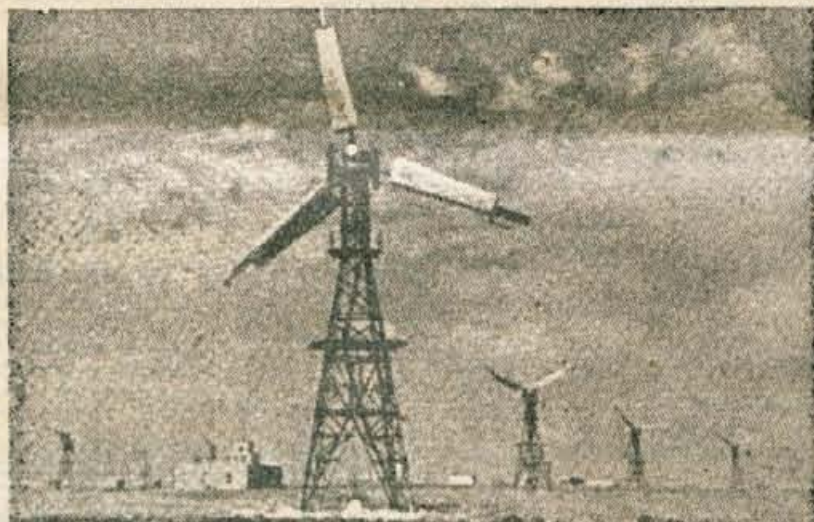
Avtosilos - čudo tehnike

Naraščajoči avtomobilski promet že vsepovsod in venomer glasneje kliče po parkirnih prostorih. Le kje ni stiske zanje? V nekaterih deželah so že zgradili stavbe za parkiranje, ki pa se jih avtomobilisti večinoma izogibljajo. Neprimerno urejene povzročajo predvsem veliko izgubo časa. Čas pa je za poslovne ljudi dragocen.

Česar drugi niso zmogli, to je uspelo Švicarjem. V Baslu sta jim dve nemški »velefirni« zgradili mogočno 8-nadstropno palačo, ki je pravi moderni robot. Prekaša skorajda človeško domišljijo. Poslojce stoji v osrčju mesta

— tri leta so ga gradili — in hkrati tudi prevzame štiri sto avtomobilov. Nameščen pa je v njem hotel z restavracijo in seveda avto-servis v vseh stopnjah od čiščenja do tankanja. Parkiranje brezhibno opravljajo elektronski možgani. En sam človek jih kontrolira. V 58. sekundah je avto v svoji garaži v kateremkoli nadstropju, kamor ga potegne dvigalo in nato posebne tehnične naprave.

Gradbeni stroški so znašali 15,5 milijonov švicarskih frankov in se bodo predvidoma amortizirali v desetih letih.

Mlini na veter? Ne, marveč električna centrala v kazakstanski vasi Nova Išimka. Dvanajst vetrnjač poganja ustrezne turbine in agregate. — Pravijo, da ima vas vedno dovolj elektrike zase in za vso soseščino.

Ob koncu stoletja bo dvakrat več ljudi

Niti najstrašnejše vojne tega stoletja ne morejo več zaustaviti z vsemi svojimi posledicami čedalje hitrejšega naraščanja števila prebivalstva na svetu. Zdaj se število ljudi na svetu podvoji že čez vsakih 40 let. To pomeni, da bo ob koncu tega stoletja okrog 5 do 6 milijard prebivalcev na svetu — seveda, če pojde vse tako nadalje »po sreča«. Do konca stoletja bi se namreč utegnili še marsikaj zgoditi, če na svetu ne bo vladala pamet.

Zdaj število ljudi naraste vsak dan povprečno za 123 tisoč ali za 45 milijonov na leto. To se pravi, da je vsako leto za srednjeveliko državo več ljudi na svetu. Zlasti narašča število azijskega prebivalstva — nekateri pravijo: »skar nevarno«. V drugi polovici tega stoletja se bo število azijskega prebivalstva povečalo od milijarde 300 mi-

lijonov na 3 milijarde 600 milijonov. To v azijskih deželah ni kdo ve kako razveseljivo, ker čutijo že zdaj veliko pomanjkanje po rodovitni zemlji in ker jim v nekaterih deželah (zlasti na Japonskem) primanjkuje poglavitnih surovin za industrijske izdelke. Na vsem svetu bo sicer mogoče pridelovati dovolj živeža, čeprav se bo prebivalstvo v 50 letih potrojilo; toda tudi dandanes svet kot celota prideluje dovolj živeža, ki ga pa dežele s presežki kmetijskih pridelkov težko prodajo, medtem ko polovica prebivalstva na svetu bolj ali manj strada. Se zmeraj svet ni našel rešitve, kako bi urejal v vseh deželah življenjska vprašanja kot skupno usodo vsega človeštva. Seveda takšnih vprašanj ne bo mogoče nikdar reševati z vojnami, marveč s sodelovanjem vsaj velike večine dežel sveta.

57

FRANK OWEN:

EDDIE CHAPMAN
PRIPOVEDUJE

»Straža!... Straža!« je klical eden izmed generalov. Kričanje so v zboru nadaljevali častniki z nižjimi čini. Na obali je vedno stala straža, da ne bi prišlo do sabotaže. Osupli stražar je prihitel. Okamenel je pri pozdravu — toliko zlatih vrvic in toliko medenine na čepicah je bilo preveč za živce preprostega vojaka. Tako je stal tam ves trd od strahu. Čeprav sem bil od njega oddaljen kakih 30 m, sem videl kako se mu tresejo kolena.

Z vseh strani je bilo slišati ostre glasove, stražarja so obsuli z vprašanji in srdito kazali proti jahti. Ponos Japonske je stal malo ob strani in brezčutno in nepremično gledal prizor.

Opazoval sem glavno točko preplaha. Nekdo je ponoči napravil sabotažo na ladji in v dno zvrtil dve po 25 mm široki luknji, vtem ko je stražar nedvomno mirno dremal na svojem mestu.

Oprežno so se domenili glede izgovora in ga potem prek tolmača sporočili japonskemu admiralu, ki je menda edini imel ta dogodek za nekaj komičnega. Razumevajoče se je režal (kdo pravi, da Japonci nimajo smisla za humor?).

Ker ni bilo niti govora o vožnji po fjordu, se je slovesni spreved, kakor da se ni nič zgodilo, dostojanstveno vrnil k avtomobilu, toda častniški tilniki so bili rdeči od jeze! Stražar s pepelnatim obrazom je omahovaje hodil po obali gor in dol. Videti je bil docela strt.

Tudi velikim hotelom v Oslu so saboterji posvetili pozornost. Niso jih mogli potopiti, zato pa so jih lahko spremenili v plamene. In to se jim je kdaj pa kdaj tudi posrečilo. Nekega dopoldneva, ko sem pil čaj v svoji spalnici

v hotelu Forbunds, kjer sem stanoval, sem iznenada zaslišal s hodnika krike: OGENJ!

V tem hotelu je imelo vojno letalstvo rezervirane apartmane, v katerih so razvijali filme za informacijsko in časopisno sekcijo njihove obveščevalne službe. Ko sem pogledal skozi vrata, so mi mo mene drveli nemški častniki. Ogenj je skrivnostno izbruhnil okrog petih in stopnice so bile že polne dima, zgornje nadstropje pa v plamenih. Vojaki so odprli okna, da bi pregnali dim, toda s tem so vso stvar očitno samo še poslabšali. Ta ukrep je dal ognju novih moči.

S tovarišem, s katerim sva pila čaj, sva si šla ogledat prizor. Ker je bilo videti, da se bo ogenj zagotovo širil, sem pospravil svoje stvari v kovček in odšel dol.

Vsi so ukazovali, nihče pa ni poslušal; zvonci so zvonili in telefoni so brneli, zunaj pa so se začele zbirati skupine nasmejanih Norvežanov. Šele z veliko zamudo je prispela gasilska četa in zavoljo tega žela odobravanje in smeh. Počasi in obotavljaje se so gasilci dvigali svoje lestve in pritrjevali gumijaste cevi. Očitno se jim ni mudilo. V hotelu pa so Nemci požirali dim in se penili od jeze zavoljo zamude.

Voda je potem brizgala po vseh sobah, cestih, strehah, povsod drugod, samo po ognju ne. Po tej medigri so pripeli gestapovci in pod njihovim gorečim vodstvom so ogenj naposled pogasili.

Škoda je bila znatna; mnogo neogroženih sob je bilo uničenih z vodo (ogrožene je uničil pretežno ogenj); moja soba v prvem nadstropju je bila tako mokra, da kratko malo nisem mogel več stopiti vanjo. Voda je curljala skozi strop po zidovih. Največjo škodo pa je utrpel seveda okupatorjev prestiž. Domačini so se tisto noč vrnili domov zelo srečni.

Bil pa so še strašnejši dogodki.

Do enega izmed njih je prišlo 16. decembra 1943, en dan po mojem rojstnem dnevu. Na ta svoj praznik sem

čisto pozabil, ni pa pozabil von Grunen. Povabil me je v svoje stanovanje. Ko sem prišel, me je prosil, naj ob vstopu v sobo zamižim. Ko sem spet pogledal, sem zagledal na mizi zbirko daril raznih kolegov, s katerimi sem delal. Van Goghovo risbo mi je podaril von Grunen, Fritz Stube nekaj knjig, Johnny Holst pepelnik iz slonove kosti, kapetan Malinjin dve steklenici konjaka, ostali člani skupaj z Walterjem Thomasom pa so mi kupili radijski sprejemnik. Razen tega je bila tam tudi torta. Prisrčnost teh ljudi, ki so toliko storili, da bi se čutil med njimi enakopravnega, mi je šla do živega.

Gostje so izrekli zdravice, v katerih so hvalili moje delo. Nato smo vsi zapeli. Ko je prišla vrsta name, sem zapel, prevzet od domotožja »Annie Laurie«. Vsi so pritegnili, in to me je ganilo.

Ob vsem tem je zrasla pred mojimi očmi domovina. Moja domovina — čeprav je pomenila zame samo veliko trpljenja in grenkobe; čeprav se nisem nikoli svobodno gibal po tistih »prelepih pobočjih; čeprav je dejansko polovica najlepšega dela dežele bila pokrita z bajtami, ki so bile veliko slabše od tistih, ki sem jih videl v Evropi, bajtami, katerih prebivalci so bili slabo hranjeni in revno oblečeni in kjer me je moja mladost najbolj živo spominjala na brezčutno bedo in prosjačenje. Tam sem postal izobčenec, zločinec. Tam, kjer je vojska v mirnih časih napisala na moje dokumente »Odpuščen; nezaželen« in kjer so me odklonili celo v najbolj črnih dneh leta 1940, ker sem bil človek z črno preteklostjo. Tu na Norveškem, ki so jo okupirali Nemci, pa so me prijatelji in tovariši spoštovali. V meni je naraščal občutek grenkobe, toda spet so me zmagala tista prava čustva...

Moj rojstni dan smo proslavljali do zgodnjih jutranjih ur. Ko sem se naslednji dan sprehajal blizu narodnega gledališča, sem opazil na ulicah skupine razburjenih ljudi. Med nje so se pomešali policaji in gestapovci v civilu.